

הטלת עיצום כספי על בנק לאומי לישראל בע"מ

בשל הפרה של צו איסור הלבנת הון

מכוח סמכותה לפי סעיף 14 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000 (להלן – "החוק") ולאחר ששקלה את טענות בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן – "הבנק") כפי שנמסרו במכתבו מיום 18 במרץ 2025 ובשימוע שנערך בעל פה ביום 5 ביוני 2025, החליטה הוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידים בנקאיים (להלן – "הוועדה") להטיל על הבנק עיצום כספי בסך כולל של 2,100,00 ש"ח.

תיאור ההפרות

1. ביום 16 בפברואר 2025, הוגשה לוועדה בקשה להטלת עיצום כספי על הבנק בשל הפרה לכאורה של הוראות החוק וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001 (להלן – "הצו"). בהתאם לחוק, סכום העיצום הכספי המקסימאלי שניתן להטיל בגין הפרה אחת הוא בסך של 2.26 מיליון ש"ח.
2. כאמור בבקשה, הכוונה להטיל עיצום כספי לפי סעיף 14 לחוק, היא בשל הפרות של סעיף 9 לעניין דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן – "הרשות") על פעולות הנחזות כבלתי רגילות, והפרות של סעיף 2א לצו לעניין הליך הכרת הלקוח. ההפרות לכאורה התגלו במסגרת ביקורת של הפיקוח על הבנקים בנושא איסור מימון טרור מיום שנערך בבנק במהלך החודשים ינואר 2023 – מרץ 2024.
3. באשר להפרות של סעיף 9 לצו, מדובר ב-11 מקרים בהם מערך הניטור של הבנק לא איתר פעולות בלתי רגילות על אף שניתן לזהותן ככאלה בהתאם לתבחינים שונים המנויים בתוספת השנייה לצו.
4. באשר להפרות של סעיף 2א לצו מדובר ב-10 מקרים בהם שאלוני הכר את הלקוח לא שיקפו את מהות הפעילות בחשבון או שהפעילות שהוצהרה בשאלון לא תאמה את פרופיל החשבון.

טענות הבנק

5. בתגובת הבנק שהובאה בפני הוועדה בפירוט במכתבו מיום 18 במרץ 2025, ובשימוע שהתקיים בין נציגי הבנק לחברי הוועדה ביום 5 ביוני 2025 טען הבנק טענות שונות, ובהן בין היתר את הדברים הבאים:
6. לעניין ההפרות של סעיף 9 לצו, טוען הבנק כי לא הייתה הפרה של חובותיו בתחום מניעת הלבנת הון, ולחלופין, כי גם אם הייתה הפרה, מדובר בהפרה אחת ויחידה שאינה מהותית, והיא היעדר איתור הפעולות האמורות במערך הניטור, ועל כן אינה מצדיקה הטלת עיצום בגינה. הבנק טוען כי מבחן התוצאה אינו המבחן הנכון ביחס לפעילות ניטור אלא האם הבנק נקט באמצעים ובקורות נאותים. לטענת הבנק המבחן הרלוונטי מתייחס לסבירות מערך הניטור והתהליכים שמיישם הבנק בהתאם לדרישות הדין, למדיניותו ונהליו.

7. בהתייחס להפרות של סעיף 2א לצו טוען הבנק כי הוא מבצע באופן קבוע ועקבי הליך הכרת הלקוח ללקוחותיו לפני פתיחת כל חשבון וכן עדכון תקופתי שלו. הבנק טוען כי אין מחלוקת כי אם היה מאתר את האנומליה בפעילות בחשבוניות, אכן היה צריך לבצע עדכון של הליך הכרת הלקוח במקרים האמורים, בדיוק כפי שעשה לאחר קבלת דו"ח הביקורת ואיתור האנומליות בו. אולם כל אלה אינם מצביעים על הפרה של דרישות הסעיף.

ההחלטה

8. הוועדה החליטה כי הבנק הפר את סעיף 9 לצו לעניין דיווח לרשות על פעולות הנחזות כבלתי רגילות, וכן את סעיף 2א לצו לעניין הליך הכרת הלקוח.
9. בהתייחס להפרות של סעיף 9 לצו, הוועדה מציינת כי בכל מהמקרים שנדגמו ניתן לזהות פעילות בלתי רגילה שעל הבנק היה לנטר ולבדוק בזמן אמת. עוד מדגישה הוועדה כי מערך הניטור הוא התשתית לקיום חובת הדיווח שהיא "הברית התיכון" של משטר איסור הלבנת הון. לפיכך, הוועדה קבעה שהבנק הפר את חובת הדיווח בכל אחד מ-11 המקרים הנידונים. יחד עם זאת, הוועדה התחשבה לצורך קביעת גובה העיצום בכך שכל ההפרות מקורן במסכת עובדתית אחת, שנובעת מכשל בהגדרת חוקי מערכת הניטור של הבנק.
10. בהתייחס להפרה של הוראת סעיף 2א לצו, הוועדה מציינת כי החובה לעדכן את הליך הכרת הלקוח אינה תלויה באיתור אנומליות בלבד, אלא מבוססת על הערכת סיכון לצד עדכון תקופתי. הגם שמדובר בהפרות של אותו הסעיף, התייחסה הוועדה לכל מקרה בנפרד לעניין העיצום הכספי, קרי 10 הפרות. מדובר בהפרות מקומיות ובחומרה קלה.
11. לאור המתואר לעיל, הוחלט על הטלת עיצום כספי לפי סעיף 14 לחוק.
12. ההפרות של סעיף 9 לצו, מקורן במסכת עובדתית אחת. לאור הנסיבות, לרבות בהתאם לאמות המידה המפורטות בתקנה 9 לתקנות איסור הלבנת הון (עיצום כספי), התשס"ב-2001 (להלן – "התקנות"), ולנוכח שיתוף הפעולה של הבנק עם צוות הביקורת ופעולות הבנק למניעת ביצוע ההפרה, להקטנתה ולביטולה, החליטה הוועדה בהתאם להוראות תקנה 11(2) ובהתקיים אמות המידה הקבועות בתקנה 9(1)(ה) ו-9(ו), להפחית את גובה העיצום בגין כל הפרה כך שיעמוד על סך של 100,000 ש"ח, כלומר שסך העיצום הכספי בגין 11 ההפרות של סעיף 9 לצו יעמוד על סך של 1,100,000 ש"ח.
13. ההפרות של סעיף 2א לצו, הינן הפרות מקומיות בדרגת חומרה קלה. לאור הנסיבות, לרבות בהתאם לאמות המידה המפורטות בתקנה 9, ולנוכח שיתוף הפעולה של הבנק עם צוות הביקורת ופעולות הבנק למניעת ביצוע ההפרה, להקטנתה ולביטולה, ובשים לב למידת ההפרה, החליטה הוועדה בהתאם להוראות תקנה 11(2) ובהתקיים הנסיבות הקבועות בתקנה 9(1)(ה) ו-9(ו), להפחית את גובה העיצום בגין כל הפרה כך שיעמוד על 100,000 ש"ח, כלומר שסך העיצום הכספי בגין 10 ההפרות של סעיף 2א לצו יעמוד על סך של 1,000,000 ש"ח.
14. הסך הכולל של העיצום הכספי לאחר ההפחתות יעמוד על סך של 2,100,000 ש"ח.